СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 200. Джерзі Сіти, Н. Дж., вівторок, 29-го серпня 1939. No. 200. Jersey City, N. J., Tuesday, August 29, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": Bergen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: Bergen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ПИЛЬНО СЛІДКУЄ ЗА ПОДІЯМИ В ЕВРОПІ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт постійно сидить у своїм бюрі, нараджується часто з секретарем Голом і пильно студіює звідомлення, що надходять з американських амбасад в Европі. Президент плянує зробити ще один тяг в ціли збереження миру, якби цього вимагала хвилина.

НІМЕЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ПОСПІШНО ВИХАВ З НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Хоч день перед тим команда німецького пасажирського корабля „Сейнт Луіс" заявляла, що не має жадних приказів поспішати додому, і навіть підкресляла, що за пару днів прибуде до Ню Йорку другий німецький корабель, Европа, то проте минулої неділі той корабель поспішно виїхав з Ню Йорку, не беручи з собою ніяких пасажирів. Догадуються, що він дістав приказ негайно вертатись.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ВОДНИЙ ЛІТАК ВЕРТАЄТЬСЯ.

ПОРТСМУТ. — Так як німецький корабель „Сейнт Луіс", виїхав кілька днів скоріше до Европи, не забираючи пасажирів, французький водний літак. Наглий поворот стоїть у звязку з воєнним напруженням.

ХИБИ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ.

ПЛЕТСБУРГ. — Великі військові маневри американської армії виказали, що та армія має ще великі недомагання і не є вповні готова до війни. Ці недомагання виявляла найбільше „національна гвардія", яка не мала належного вишколу.

ЕП. БОГАЧЕВСЬКИЙ БЕРЕ АКТИВНУ УЧАСТЬ У „ПАКС РОМАНА".

НЮ ЙОРК. — Вісімнацятий католицький конгрес „Пакс Романа" буде офіційно відкритий наступної суботи Службою Божою в катедрі св. Патрика в Ню Йорку. Президіювати буде архиєпископ Ню Йорку, Спелман, а проповідь виголосить президент університету Фордгем, священик Генон. Другого дня в каплиці цього університету відправить українську Службу Божу український греко-католицький епископ в Америці, Константин Богачевський.

УСПІХ СОЮЗОВОГО ДНЯ.

ДІТРОЙТ. — Другий річний День Українського Народного Союзу, що відбувся минулої неділі в Дітройті, був великим успіхом. Було приявних коло 3,000 людей. Промови виголосили: о. Побуцький, п. Чарнецький, п. Дуда, д-р Яців, п. Шустакевич і інші.

СТАРЕЧІ АСЕКУРАЦІЇ БУДУТЬ ВИПЛАЧУВАТИ ВСЮДИ.

НЮ ЙОРК. — Внаслідок деякої зміни в постановах Федерального Обезпеченевого Акту старечі ренти, що випливають із суспільного державного обезпечення, будуть виплачувати всюди, навіть по чужих краях, колиб ті, що їм ті пенсії належаться, виїхали за границю і там хотіли жити. Свої ренти вони одержувалиб через американський консулят.

БУДУТЬ БУДУВАТИ ДЕШЕВІ ДОМИ.

ВАШИНГТОН. — Адміністрація мешкальних домів затвердила проект, на основі якого негайно приступлять до будови дешевих домів, по ціні $2,500. Ці доми можна буде набути на легких умовах. Правдоподібно, що не 10, лише 5 відсотків загальної ціни будуть жадати при купні.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРОМИСЛ ГОТОВИЙ ДО СВОЇХ ЗАВДАНЬ.

НЮ ЙОРК. — Представники американського промислу заявили, що вони готові вразі потреби високо піднести видатність американських фабрик. Сподіваються, що на випадок війни з великим прискоренням будуть працювати фабрики літаків. Цього року Америка продала на сто мільонів долярів літаків. З тих грошей сорок мільонів пішло на працю.

ОСНОВНІ ДОСЛІДИ ПРО „ГЕЙ ФІВЕР".

ВАШИНГТОН. — Учені зачнуть небавом широкі досліди над причинами „гей фіверу". Вони дотепер ствердили, що ця, широко поширена недуга, приходить з пилом певних цвітів і зерен. Але тепер вони ще хочуть усталити, як високо та звідки той пил приходить. В тій ціли вчені будуть зноситись літаками вгору і там будуть досліджувати. Досліди відбудуться над цілими Злученими Державами, а також над Пацифіком, а навіть засягнути аж до Китаю.

МАЛА „ЧЕРВОНА ПАРАДА".

НЮ ЙОРК. — Комуністична „Ліга Миру і Демократії" влаштувала „параду", на основі якої мала переконатись, до якої міри зле відбився на комуністів в Америці мир, заключений між Сталіном і Гітлером. Показалося, що цей мир дуже зле відбився. Бо коли інші паради, влаштовані цією організацією, притягали коло 15,000 людей, то ця парада притягнула ледви чотири тисячі. Провідники паради старались виправдувати Сталіна, але серед рядового членства було недовіря і заколот.

УТЕЧА НІМЦІВ З ПОЛЬЩІ.

Радіова світлина представляє німецькі родини, що несуть усі свої земні посілості, як вони втікають до Східньої Прусії, коли між Польщею й Німеччиною прийшло до грізної кризи за Данціг і Коридор.

НИЗКА ЗАГАДКОВИХ УБИВСТВ У БУЧАЧЧИНІ.

В останніх трьох днях у бучацькому повіті вбили кілька осіб, а саме: В. Козоріза в Ріпинцях, Пилипа Качмарського та власників млина в Барановi С. і Е. Райзнерів. Усі ті вбивства поповнили невідомі люди, що пізно вночі звявлялися в жертв та стріляли до них зо зброї того самого калібру, причому ніде не запримічено слідів грабунку. Похорон П. Качмарського мав маніфестаційний характер.

„ДУШЕЧКИ" ГОЛОСУВАЛИ В КАЛІШІ.

Підчас виборів до міського самоврядування в Каліші запримітили, що деякі особи голосували 2 до 3 рази, за кожним разом за когось іншого, в першу чергу за хворих і тих, що померли. У звязку з тим поліція перевела слідство та арештувала 30 осіб з Лодзі, Варшави й ін. місцевостей.

АРЕШТУВАННЯ ЧЕХІВ ЗА НЕЛЕГАЛЬНИЙ ПЕРЕХІД ГРАНИЦІ.

В Дуброві, копичинецького повіту, арештовано пятьох чеських громадян, які перед двома місяцями перейшли польсько - чехословацку границю і тепер намагалися перейти через советську границю. Назвища арештованих такі: Альойз Томашка, Йосиф Козік, Альойз Яловка, Ян Грицек і Франц Розприна.

ВРАЛИ ПО 10 ЗЛ. ЗА ЗБІРКУ НА ФОН.

У союзі власників пиварень у Лодзі вибух скандал. На зборах союзу виявилося підчас звіту контрольної комісії, що зо 7,347 зл., зібраних на ФОН, 1,391 зл. і 83 сот. пішло на дієти для членів управи. Далі виявилося, що члени управи визначили собі по 10 зл. діет денно за те, що вони переводили збірку.

ВУГІЛЛЯ В ГАЛИЧИНІ.

Біля Задвіря в Галичині натрапили на зложжя високовідсоткового вугілля, що лежить $1\frac{1}{2}$ м. верствою на глибині 400 м. під землею. Здогадуються, що ці зложжя тягнуться між Сокалем і Камінкою Струмиловою.

БОРОТЬБА ЗА ДУШУ МУСУЛМАНСЬКОЇ МОЛОДІ В СССР.

У републиках тюркменських народів у середущій Азії большевики ведуть інтенсивну акцію, щоб усунути молодь, зокрема дівчат, зпід впливів магометанської релігії. Одначе большевики не можуть похвалитися більшими успіхами, бо до шкіл не ходять усі дівчата у згаданих републиках. І так у тюркменській републиці на загальне число молоді ходило до перших кляс 50% дівчат, до III. і IV. 30%, до V. 15 відс., а в старших клясах нема навіть по одній учениці. Подібний стан є теж в інших републиках з мусулманським населенням. Крім того большевики усунули більшу скількість учителів зпоміж місцевого населення і на їх місце прислали москалів.

ВБИВСТВО НА ЦВИНТАРІ.

На євангелицьким цвинтарі в Познані, що вже від довшого часу був замкнений, вбито в неділю вранці 41-літнього інваліда І. Шимковяка з Раценьдова. Шимковяк був від довшого часу в інтернаті для воєнних інвалідів у Познані, де вчився шевства. В суботу вечером прийшов до нього невідомий мужчина і по розмові з ним вийшли оба до міста. Від тієї хвилини за Шимковяком пропав слід. По довших розшуках знайшли його тіло в гущавині на цвинтарі з розбитим черепом. Тому вдогадуються, що Шимковяка вбив грабіжник, бо при вбитому не знайшли ні грошей ні годинника.

КНЯГИНЯ АТОЛУ ЗНОВ КАНДИДУЄ.

Відома княгиня Атолу, що минулого року виступила в парляменті проти свого партійного вождя, премієра Чемберлина, за його потурання супроти Німеччини щодо розбору Чехо-Словаччини, прийняла 4 липня запрошення кандидувати як представниця виборчої округи шотляндських університетів. По її виступі проти Чемберлина княгиня Атолу була уступила зо свого посольського становища. Відбулися доповняючі вибори, але вона перепала. Тепер стане кандидаткою незалежною.

РОЗПОРЯДКИ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО СТАРОСТИ.

Тернопільський староста п. Майковський обізднть тепер читальні „Просвіти" в Тернопільщині та наказує, щоб у читальняних салях і домівках були всюди державний орел і портрети през. Мосціцького та марш. Сміглого-Ридза. Це зарядження доручає староста виконати негайно, не даючи часу видiлам читалень порозуміться зо своїми осередками і централею. Рівночасно вимагає він польсько-українських вивісок на читальнях, будовах і т. п. Не знаємо, на якій основі ставить староста такі вимоги, бо жадних писемних рішень у тій справі не доручують.

РОЗВЯЗАЛИ УКРАЇНСЬКІ Т-ВА У ЛЮБАЧІВЩИНІ.

Адміністраційна влада припинила діяльність читалень „Просвіти" в Шутковi, Залужу, Вігалях і Гамарні, Кр. „Рідної Школи" в Улазові і „Луг" у Любачеві. Причини припинення діяльности товариств, що їх подала адміністраційна влада, ріжні: побиття отшельця, вправи хлопців на пасовиську, подряпання державного гербу на поштовій скринці й інші.

ЗАСУД ПОЛІЦАЯ ЗА ФАЛЬШУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ.

Суддя окружного суду у Львові, Майковський, засудив поліцая Якова Штурма на 6 місяців вязниці за фальшування документів. Штурм мав стільки довгів, що в платні 280 зл. діставав на руку ледви 110 зл., а решту грошей забирав коморник для довжників. Щоб унеможливити екзекуцію, Штурм сфальшував посвідку, використавши печатку воєвідської команди поліції, що його платня зовсім чиста від довгів і купці не могли дістати своїх грошей.

ОБІКРАЛИ ДВІ КООПЕРАТИВИ.

В Пасічній, надвірнянського пов., невідомі вломники обікрали кооперативу „Лєсник" та спричинили шкід на 2,000 зл. — В Олексинах, стрийського пов., злодії украли з кооперативи „Солідарність" товарів на суму 965 зл. Поліція веде слідство.

ЗАПОВІДАЮТЬ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ

ВАРШАВА. — Кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс" з Варшави доносить, що в біжучім тижні, як надіються, зачнуться переговори між польським урядом і українськими представниками в справі українсько-польського зближення чи замирення. Має це бути наслідком заяви УНДО в справі льояльної постави до Польщі. Україножерний „Ілюстровани Курер Краковскі", як подає згаданий кореспондент, повитав декларацію УНДО як новину „історичної ваги" і „подання братньої руки полякам для оборони европейської цивілізації".

РОЗМОВИ МІЖ ПОЛЯКАМИ І УКРАЇНЦЯМИ — СЕНЗАЦІЯ.

ЛЬВІВ. — „Діло" з 16. серпня б. р. подає в новинці п. з. „Сензація, якої не було" про те, що в польській пресі появилися замітки про „розмови між поляками й українцями", що скінчились успішно. Між іншим „Дзеннік Познаньскі" лише у замітці п. з. „Догадалісьми сєн з українцамі" таке: „Зо Львова надійшла вістка, що між офіціяльними чинниками польськими й українськими відбувалися в останніх часах важні наради, які довели до звіджнення спірних польсько-українських проблем". Тепер „Діло" подає на підставі інформацій з українських компетентних політичних кол, що ця і подібні їй вісті про успішність якихсь переговорів — неправдиві. Ніяких польсько-українських розмов між офіціяльними чинниками, яді довелиб до узгіднення польсько-українських справ, не було.

ЗАСУДИЛИ 41 УКРАЇНЦІВ ЗА УЧАСТЬ У ПОХОДІ.

ЛЬВІВ. — „Діло" (ч. 184) подає, що 12. серпня б. р. відбулась у Львові перед апеляційним трибуналом розправа у справі 41 українців і українок з Красного, Острова, Русилова і Куткора, яких польський суд у Золочеві засудив „за участь у демонстраційному поході" і за „зневагу польського народу", якої демонстранти нібито допустились окликами підчас походу. Львівський апеляційний суд затвердив вину і кару.

ГОРТІ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ЛЬВІВ. — Українська преса подає, що регент Мадярщини, адмірал Горті, відбув інспекційну подорож по Карпатській Україні. З цього хотіли скористати українські громадяни і вручити Гортієві меморіял про справдішнє жахливе положення краю. Та жандармерія виарештувала тих, про яких ходили слухи, що вони хочуть дістатись до Гортія. Як Горті відїхав, їх зараз випустили на волю. Горті відбув тільки довшу конференцію з еп. Стойкою. Був дуже захоплений величавою природою Карпатської України, але вплив навіть і йому в очі нужденний вигляд населення.

ДАЛІ КОНФІСКУЮТЬ.

ЛЬВІВ. — „Діло" з 14 серпня б. р. підпало польській конфіскаті за статтю, яка починалася в заголовку від слів „Українська" в цілості, разом із заголовком. Поліція забрала видрукуваний наклад.

ДОМАГАЮТЬСЯ ДАНЦІҐУ І КОРИДОРА.

БЕРЛІН. — Проголошено лист Гітлера до французького премієра Даляліє, в якому німецький канцлер заповідає, що Німеччина не відступить від свого домагання забрати Данціг і Коридор. Крім того мусить бути негайно положений конець „македонським відносинам" на польсько-німецькій границі. Це все, каже Гітлер, можна полагодити мирним шляхом, а Франція й Англія повинні подбати, щоби Польщу переконати, що вона на війні ділки втратить.

ТАКИ БУДЕ БОРОТИСЬ!

ВАРШАВА. — Варшава окопується. Сам посадник міста пішов копати стрілецькі рови. Значить, що воєнна підготова в повному ході, особливо, коли зважити, що покликано нових 600,000 резервістів до воєнної служби. Все те має бути висловом заяви маршала Сміглого Ридза, що Польща не уступить у справі Данціґу і буде боротися з Німеччиною, хочби прийшлося боротись тільки їй самій.

РАДІ З „ВІДДИХУ".

ЛОНДОН. — У найблищих днях іще війни не буде. Так думають в урядових англійських колах. А це означає нові переговори. Такий мировий „віддих" може відвернути війну і в останньому моменті. І на таке числять англійці, заявляючи, що вони готові до оборони Польщі, якщо вона зачала війну.

НАГАДУЮТЬ, ЩО БУДЕ.

БЕРЛІН. — Маса уже знає, що означатиме війна, бо вже тепер роздано картки на хліб, товщі, мясо й інші харчові продукти.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНОФІЛЬСЬКІ ЖЕСТИ

Від якогось часу польські ґазети зацікавилися певними фактами в радянській Україні. Польські ґазети перечисляли встановлення нових урядників радянської України й замічували, що між цими урядовцями є українці. Інколи усувано москалів, жидів, кавказців, а на їх місце установлювано українців.

Очевидно, польські ґазети не вдоволялися подаванням фактів. Вони й додавали свої коментарі, пробували це явище розумово пояснити. Добачили вони в цих фактах зміну курсу. Значить, большевицька диктатура в Москві змінила своє наставлення до українців. Таке становище між іншим, як доносить львівське „Діло", заняв, на думку „Діла", добре в цих справах поінформований німецький щоденник у Лодзі.

Шукаючи причини нового курсу, німецький щоденник з Лодзі каже, що, на його думку, не підлягає найменшому сумнівові, що московські володарі, рахуючися з напруженою міжнародньою ситуацією, хочуть у цей спосіб не допустити до активізації української справи іншими державами, намагаючися повести нову гру сильно діючими українськими національними гаслами. Ґазета припускає, що ця нова політика Москви може відбитися поважними наслідками й поза границями радянської України.

Так виглядала ситуація ґазетам під Польщею в першому тижні серпня. Нині ми вже знаємо більше фактів, з котрих можемо догадуватися про суть і наміри цього „нового курсу" Москви супроти України. Нині ми знаємо передовсім про факт московсько-німецької угоди. З розмірів тої угоди можемо догадатися, що вона певно не була зроблена за день-два, що її певно підготовлювано довгими місяцями. Значить, у той час, як німецькі й московські дипльомати шушукали собі потайки, Москва робила в Україні ці переміни: усувала з визначних місць деяких москалів, жидів, кавказців, а на їх місця встановляла людей, що, мовляв, є відкритими українцями.

Пощо це робила Москва? Звісно, заводячи шури-бури з націстичною Німеччиною, котра нібито мала активізувати українську справу, Москві зовсім не було чого боятися такої активізації з боку свого союзника. Якби Німеччина була більше чутлива на публичну опінію, та ще українців, то можна би припустити, що це робила Москва під намовою Німеччини для злагодження почуття удару на вістку про німецько-московське зближення. Та звісно, за таку ніжність нової Німеччини посуджувати не можна.

Лишається хіба припущення, що Москва хоче новим курсом викликати певні сподівання серед населення західньої України на випадок німецько-польської війни. Це вказувалоб знову на певні наміри совєтської Росії супроти західньої України.

Цікаво знати: які це наміри? І наскільки большевицький уряд має тут згоду німецького уряду?

Д-р Кирило Трильовський.

Про переломання українського антимілітарного комплексу в Ґаличині

(3)

При тій нагоді постарались оба панове про австрійського команданта для українського леґіону, котрим став німець, емеритований полковник кавалерії, Молік. На таких говорили німці „айн ексгуміртер (викопаний з могили) оберст". Були в австро-угорській армії десятки українських офіцирів, але поляк Шептицький визначив на команданта українцям німця, тай ще кавалериста.

Отже тепер зрозуміємо, звідки то пішло, що 2. вересня 1914 р. дістав дотеперішній командант леґіону, Галущинський, в Стрию приказ від начальної команди армії, щоби з прибулих до Стрия 8 до 10 тисяч добровольців задержати у леґіоні лише дві тисячі, а решту розпустити додому. Ґр. Шептицький при начальній команді, а другий поляк, ґр. Лямезан при команді львівського корпусу, зробили своє.

Галущинському всетаки удалося задержати при леґіоні бодай 2,500 людей, яких 4. вересня 1914 вислано на Закарпатську Україну в цілі зорґанізування та військового вишколу.

Незадовго позбулися наші Стрільці нещасного Моліка, що відійшов до асинтерування коней, а самі вони станули на становищі, що мають чинно боротися з москалями, як завязок будучої української армії. Ролі якихось австрійських аґентів у запіллі, чи розвідчиків, виконувати вони не хотіли.

Про ті справи можна докладно довідатися з „Історії Леґіону Українських Січових Стрільців" о. Думіна, видання „Червоної Калини".

Безпосередньо перед січово-сокільським здвигом 28-го червня 1914 р. видав „Український Січовий Союз" „Впоряд піхотинців", уложений О. Демчуком і О. Семенюком. Був це перший військовий український підручник, коли не взяти на увагу малий, чотирокартковий порадник для пікинірів з австр. ополчення в 1849 р. Одинокий примірник тої брошурки віддав я до бібліотеки Наукового Товариства ім. Т. Шевченка.

Дуже інтересна термінольоґія у тім пораднику. І так наприклад ужито там слова „склик" для означення „алярму".

В останнім році перед війною розпочав і львівський „Сокіл" заходом (розстріляного пізніше большевиками) Сеня Ґорука військову роботу, так, що в поході на січово-сокільськім здвизі 28. червня 1914 р. взяв участь також один відділ „Соколів" у військових одностроях та з Верндлями на плечах, який однак участи у військових виправах на здвиговім майдані не брав.

Потреба військового підготування пробудилася по балканських війнах і між академічною молоддю у Львові. Саме у львівській „Академічній Громаді" почались були виклади на тему „Українська справа в евентуальній війні". По викладах і дискусіях постановила академічна молодь розпочати військову працю і в тій цілі вибрано комітет, якого головою був студент фільософії, Іван Чмола, пізніший четар У. С. С., а ще пізніше полковник С. С.

Комітет почав свою працю та уладжував вправи на площі за містом, а військові виклади в „Академічній Громаді" і в товаристві техніків „Основа". Він приготовив також підручники: „Склад кріса Манліхер" і „Терензнавство", та видав три числа журналу „Відгуки", де писано про військові справи.

—о—

Ось так представив я боротьбу проти „комплексу антимілітаризму". Як бачимо, то декотрі заходи в тім напрямі розпочато майже безпосередньо перед вибухом світової війни, тоді, коли вже політичний небозвід над Европою був сильно захмарений. Одначе головну ролю, наскільки йде про сам наш селянський народ, відіграли таки „Січи", і то вже від 1900 року.

Антимілітарний настрій наших селянських мас був загальний і звертався він очевидно проти австрійського мілітаризму, в котрім аж до 60-тих років панувала ще законно (реґуляміном) признана система буків.

А і пізніше було знущання над жовнірами на порядку деннім і я мусів ужити багато енерґії, щоб ті надужиття викорінити в полках, рекрутованих з Покуття, то є в 24. полку піхоти та у 36 полку краєвої оборони.

Антимілітаризм нашого селянства віддзеркалювався зосібна дуже маркантно в безконечнім числі народніх пісень та коломийок і треба було народові доказати, що є ще можливий наш власний мілітаризм цілком іншої вдачі, як австрійський, та покликатися щодо цього на нашу історію. Ту службу виконували 14 літ „Січі" а в останнім півторарічччю перед світовою війною також і „Товариства Українських Січових Стрільців". У тім часі між академічною молоддю піднеслася теж, як ми бачили, боротьба проти „комплексу антимілітаризму".

Наслідки одної і другої роботи бачили ми потім не лише підчас орґанізації українського леґіону, але і підчас подій 1918—1919 років. Чейже тих 26,000 полишених добровольців, що не попали у леґіон „Українських Січових Стрільців", були втягнені вже незадовго у ряди звичайного австрійського війська, але був це вже освідомлений національно елемент, що і відбивалось потім дуже маркантно підчас боїв галицьких полків у Великій Україні.

В усякому разі нещасний „рутенський" „комплекс антимілітаризму" був раз на все переломаний.

(Кінець)

ЧИ ЗНАЄМО СПРАВЖНЄ ОБЛИЧЧЯ СССР?

Про СССР сьогодня пишеться багато. Ціла европейська преса зацікавлена тим, яку ролю відіграє СССР у майбутньому европейському конфлікті. При теперішньому поділі европейських великодержав на два ворожі табори з окремими, цілком розбіжними інтересами, вся увага звернена на те, на чию сторону рішиться СССР і в чию користь випаде це рішення. Бо серед держав обох протилежних бльоків панує та сама надія, що в майбутній европейській війні СССР безпосередньо чи посередньо відіграє корисну ролю. Чи дійсно роля ця буде корисна для Европи, чи не придається радше обличчю СССР таких прекмет, які хотілось би в ньому бачити, а яких у нього в дійсності немає?

Від часу, коли в Німеччині прийшов до голосу національний соціялізм Гітлера, серед держав західньої демократії став поширюватись погляд, що „сильний і могутній СССР" це властиво тільки „пів лиха" і що він знаменито може правити за противагу Третій Німеччині. І з цього часу щораз більше підкреслювано силу й бойову вартість совєтської армії і фльоти, дарма, що до сьогодні нікому з цих військових знавців, що писали й пишуть про вартість совєтського війська, не дали змоги наочно провірити фактичний його стан.

Разом із тим поширювалась і друга ілюзія про зростаючу демократизацію, ба й навіть европеїзацію СССР, мовляв, СССР затрачує дедалі більше свій інтернаціонально-комуністичний характер, стаючи з кожним днем „національно-російською" й „европейсько-демократичною" державою. Під впливом такої опінії закріплялось у Лондоні й у Парижі переконання, що „спасення прийде з Росії", і що Росія стане по стороні західніх демократій проти держав осі. Дійшло до того, що на одному політичному зібранні в Лондоні членка консервативної партії й глибоко релігійна княгиня Атоль заявила приявному там аабасамдорові Майському, що вона глибоко уболіває над масовими розстрілами ґенералів червоної армії, бо це... „може поменшити здатність червоної армії". І менш наївно, та не менш отверто заявив кентенберський архієпископ у палаті лордів, що помимо сильної відрази до совєтської системи, на випадок війни між Анґлією й Німеччиною, в Анґлії приймуть поміч червоної армії навіть із вдячністю...

Як воно й неймовірне, але й серед тотальних держав ілюзії щодо вартости СССР стали теж прибирати на силі. Основу до цього давав диктаторський устрій СССР, що разом із надіями на можливість розвитку в СССР національних і авторитарних тенденцій створював ілюзію, що засадничо СССР внутрішньо багато ближчий до диктатур, як до демократій. Німеччину не перестала потягати концепція німецько-совєтських кліщів супроти Польщі, а крім того ці „необмежені можливості" з господарського боку. Італія може в меншій мірі захоплювалася СССР, але теж не стримувалась від приязних господарських зносин.

Оба бльоки намагаються виґравати СССР один проти одного, оба розвинули політичні акції, щоб заключити пакт із СССР. Одні й другі керуються ілюзіями, не знаючи справжнього обличчя СССР. Та його слід шукати не в призначеній на експорт заяві Літвінова про „приязнь" СССР до західніх демократій, ані не в такім же уступі мови Сталіна про „більше зрозуміння" для авторитарних держав і їхніх сил, ніж для метод демократій. Справжнє обличчя СССР, зокрема його становище на випадок европейської війни, відкривають мови і промови для власного вжитку, що не залишають ніяких ілюзій, ні оман.

Не так давно, бо 29. травня, отже саме тоді, як до Москви вислано не першу вже ноту з пропозицією заключити договір, в офіціяльному органі „Правда" опубліковано в звязку з новим військовим буджетом дуже цікаву, недоцінену европейською пресою, статтю про червону армію. У цій статті читаємо дослівно:

„Червона армія, це озброєний оборонець плянів Леніна і Сталіна. Загальне братерство народів і справа пролетаріяту всіх країн, — оце цілі, за які червона армія готова змагатись кожної хвилини. І кожен салдат червоної армії є завжди готов жертвувати своїм життям за ідеали світової революції Леніна і Сталіна"...

Годі хіба обманюватись, щоб „геніяльний вожд людства" висилав червону армію боротися за оборону капіталістичної Великої Британії, чи зберігав її для невтральности при боротьбі Німеччини й Італії за нові „життєві простори". Помимо всіх зовнішніх перемін і тактичних зиґзаґів ґенеральної лінії, СССР не покинув своєї справжньої цілі — світової революції.

Цього не закриють ніякі ілюзії щодо „національного переродження Росії", які покутують у багатьох „буржуазних" політиків. Ті, що хотілиб бачити Сталіна в ролі нового Петра Великого, який переключив би історію Росії на „чисто імперіялістично-національні рейки" і розумілиб його „будову соціялізму в одній країні" як шлях до здійснювання гасла „Росія для русских" — не орієнтуються в можливостях совєтських метаморфоз.

До справ сталінської політики слід підходити не з традиційним „або-або", але до неї треба прикладати методи марксівської діялектики. Діялектична єдність противенств характеризує теж структуру сталінської влади і сталінської політики. Поєднання комуністичних засад із імперіялістично-національними тенденціями, — це сьогочасний СССР, батьківщина світової революції й російського націоналізму.

І з цього саме боку СССР являє для цілої Европи грізну небезпеку, якої не вміють належно оцінити ні держави демократичного бльоку, ні держави осі. Відслонюючи для Европи, відповідно до потреби, раз одну частину, а раз другу свого подвійного обличчя, СССР створює потрібні для себе ілюзії, як серед демократів, так і серед фашистів, пильно приховуючи свої справжні цілі. Проте цілі ті є надто виразні, і стоять примарою перед цілою Европою. За них саме боротиметься червона армія, щоб на руїнах знищеної новою світовою війною Европи видвигнути нову державу, — байдуже яку: чи батьківщину світового пролетаріяту, чи нову „національну" Росію.

Найважніше, що ця загроза не йде від СССР, який сам тепер уникає агресії, але від самих европейських держав, що готуються до взаємної боротьби. А де два б'ються, там третій користає. — („Новий Час", Львів, 16. червня).

Карел Чапек.

ГОРДУБАЛ

КНИГА ПЕРША.

4)

На поріг виходить Поляна й стає мов закамяніла, очі витріщені, руки сильно притиснені до грудей, віддих перериваєтьcя.

III.

А тепер Юрай Гордубал не знає, що має сказати: стільки початків він собі вигадав, як то, що ні один сюди не пасує? Не заплющить Поляні долонями очей, не застукає вночі до вікна, не повернеться з дзвонінням череди зо словами привіту; з колючою бородою й невмитий він сюди вривається, ну, то що дивне, коли жінка злякалась? І голос би з мене вийшов дивний та здушений, порадь, Господи, щоб його сказати таким нечуваним на світі голосом.

Поляна уступає з порога, аж задалеко уступає, ах Поляно, як і так протиснувся і каже голосом, що майже вже не голос і майже не її: „Ходи далі, я — покличу Гафійку". Авжеж, Гафійку, але наперед я хотів би покласти тобі руки на плечі й сказати: ну, Поляно, не хотячи я тебе злякав; слава Богу, що я вже вдома. А диви, як вона влаштувалась: постіль нова й високо настелена, стіл новий і важкий, на стіні святі образи, гей, брате, то навіть в Америці люди не мають краще; підлога з дощок, а у вікнах мушкат, добре ти ґаздувала, Поляно! Юрай Гордубал потихеньки сідає на свій куфер. Розумна ця Поляна й знає собі раду; як воно тут виглядає, то чоловік думав би, що вона має дванацять коров, дванацять і більше. — Слава Богу, не марно я працював; але та спека в шахті, серденько, колиб ти знала, яка спека!

Поляна не приходить; Гордубалові якось тісно, наче тому, що самотою сидить у чужім покої. Зачекаю надворі, каже собі, можеб тимчасом умитись. Йой, скинути сорочку й напомпувати собі студеної води на плечі, на голову, до волосся, сильно прискати водою довкола й аж кричати від приємности, гей! Але то якось не випадалоб, ще ні, ще ні; лише трохи води з залізної помпи (була тут деревляна цямрина, а та глибока тьма долі, а як то вогко й холодно дихало, коли чоловік нагинався над цямриною), це тут як в Америці, там фармери мають такі помпи; лище трохи води, намочити хусточку та втерти собі чоло, руки, потилицю, ахахах, це холодить, викручує хусточку й дивиться, кудиб її повісити, ще ні, ми ще не втома, й встромляє її мокру до кишені.

„Ось тут маєш татка, Гафійко", чує Гордубал, а Поляна пхає до нього одинацятьлітню дівчинку зо сполошеними блідосиніми очима. „Так це ти Гафійка", бурчить Гордубал збентежено (їй Богу, для такої великої дитини ведмедик!) і хоче діткнутись до її волосся, лише так пальцем, Гафійко; але дівчатко шарпається від нього, горнеться до матери й не спускає очей із того чужого чоловіка. „Так привитайсяж, Гафійко", каже Поляна твердо й штовхає дівчинку в спину. Ах, Поляно, лиши її — що тут таке, що дитина лякається! „Добридень", шепче Гафія й відвертається. Юраєві стає раптом якось дивно, очі йому заливаються, лице дитини трясеться й розпливається перед ним; але, але, що це таке — е ніщо, це ніщо, я лиш так довго вже не чув „добридень". „Піди подивись, Гафійко", каже він швидко, „що я тобі привіз".

„Іди, дурна", пхає її Поляна.

Гордубал присідає у куфра, мати Божа, як то все в дорозі потовклось, і шукає електричну батерку, то Гафійка буде дивуватись! „Так бачиш, Гафійко, тепер стиснеш оцей ґудзик, і воно світить". Ну, як то, як то, воно не хоче світити; Гордубал тисне ґудзик, обертає батерку на всі боки й смутніє. „Що воно з цим сталося? Ага, то мабуть висохло там у середині, де та електрика, — знаєш, було так гаряче на ловердеку — гей, ясно то світило, Гафійко, як сонечко. Але стрівай, я тобі приніс образки, там щось побачиш!" Гордубал ловить у куфрику витинки з часописів, якими він поперекладав тих кілька своїх річей. „Ходи сюди, Гафійко, подивись, як виглядає Америка".

Дівча розпачливо крутиться й оглядається за матірю. Поляна сухо й строго вказує головою: йди! Дитина несміло, нерадо сунеться до того високого чужого пана — ах стрільнути за двері й бігти, бігти до Марійки, до Софійки, до дівчат, що там за клунею завивають у перинку таке втішне мале щенятко...

„Подивись, Гафійко, тут ці дами — а тут, гляди, як ті б'ються, ґаґа, що? це футбол, знаєш? така гра, що ґрається в Америці. А це ті високі доми"...

Гафійка несміло доторкається до нього плечем і несміло шепче: „А що це таке?"

Юрая Гордубала заливає радість і зворушення; так дивя, дитина вже звикає! „Це... бачиш, це кіт Фелікс".

„Та цеж кицька", протестує Гафійка.

„Гага, звичайно це кицька! Розумна з тебе дівчина, Гафійко! Авжеж, це.. такий американський кіт, олрайт".

„А що це він робить?"

„То... то він вилизує бляшанку, розумієш? таку бляшану пушку від консервів. Це адвертайзмент на консерви, знаєш?"

„А що тут написано?"

„Це... це буде щось по американськи, Гафійко, ти цього не розумітимеш; але тут, дивись, ці кораблі", відвів раптом Гордубал мову. „На однім такім я приїхав".

„А що це?"

„Це комини, знаєш? Ці кораблі мають усередині парову машину, а ззаду... такий, такий пропелер"...

„А що тут написано?"

„То прочитаєш колиінде, чейже вмієш читати, еґеж?" ухиляється Гордубал. „А це, бачиш, стовкнулися два вози"...

(Дальше буде).

З ДНЯ

ГОЛОСИ МУДРИХ ЛЮДЕЙ ПРО ЗАГРАНИЧНУ ПОЛІТИКУ.

Американський журналіст Джан Флин у „Ню Йорк Ворлд Телеграмі" з 25 серпня ц. р. пояснює, які причини діють у заграничній політиці і чому прийшло до німецько-советського мирового пакту. Він між іншим говорить: „Щоб зрозуміти російський тяг, треба памятати, що всі европейські народи, заплутані в крізу, не думають так дуже про їх „демократію", тільки про свою націю. Кожний з них не думає в поняттях якоїсь гарної ідеї, тільки в паняттях власного інтересу... Це є прикладом цілковитого шовіністичного себелюбства і власне воно є рушійною силою кожного краю. Проте кожний край по черзі говорить про великі ідеали. Та ціль усе є — національний інтерес. Росія говорила про колективну безпеку проти фашистівської агресії. Вона апелювала до демократичного духа американців, щоб втягнути Америку в цю орбіту. Але тепер, на передодні конфлікту, вона бачить свій інтерес в іншому світлі. І вона робить мировий пакт з Німеччиною, який вона зламає завтра, або на другий тиждень, чи на другий рік, як тільки її інтерес зміниться. Таксамо як Німеччина марширує проти Польщі, з якою вона заключила пакт ненападу кілька літ тому; або в Словаччину, якої незалежність вона гарантувала тільки місяць тому".

Флин не щадить також Англії і Франції й каже, що Росія зробила з ними те, що вони хотіли зробити з нею. Такий є дух заграничної політики.

ГОЛОС ГЮ ДЖАНСОНА І МЕККОРМИК.

У тім самім числі згаданого часопису на ту саму тему говорить ґенерал Гю Джансон. Він каже, що нинішня дипльоматія безсовісна і нещадна. Кожний край старається ошукати іншого. „Нині можна сподіватися всього", говорить він. „Ні один самовар не може назвати чайника чорним. Франція й Анґлія, наші найбільші довжники, що відмовились платити, ошукали центральну Европу таксамо безлично, як Гітлер ошукав усіх інших... Ця страшна світова кріза творить практичну ситуацію для зимнокровної успішности, в якій честь, мораль, релігія, любов, жаль і всі інші високі атрибути цього „півчортівського і півдитячого" людства не мають жадного значіння".

Наведім іще голос відомої американської журналістки Ен МекКормик. В „Ню Йорк Таймсі" з 26. серпня ц. р. вона говорить: „Правдою є, що народи притягаються спільними небезпеками і що великі союсоюзи в історії це не пакти приятельства, тільки комбінації проти ворожих потуг".

Таких голосів під цю пору можна наводити без числа.

ГОЛОСИ НЕМУДРИХ ЛЮДЕЙ НА ЗАГРАНИЧНУ ПОЛІТИКУ.

У своїм 95 числі „Народна Воля" десятий раз запевняє, що вона все знала, що прийде до советсько-німецького пакту, й тому все вороже відносилась до фашизму, націзму і комунізму. Вона навіть хвалиться: „Цікаво буде довідатися, що скаже про це, наприклад, Сновида-Донцов, котрий цілими роками лаяв на сторінках „Свободи" соціялістів, радикалів і всіх українських поступовців за те, що вони ставились одинаково вороже до Гітлера, Мусолінія й Сталіна".

А в черговім числі вона далі хвалиться своїм політичним „розумом" і серед слів питомої їй лайки каже: „Поступова преса давно вказувала, що Гітлер, Сталін і Мусоліні, це одна рука й ідея. Вони (себто українські націоналісти. — Наша примітка) роками марнували українську енергію й українські гроші, та розбивали українське громадянство впертою пропаґандою на одну чи другу диктатуру. Замісць слухати їх брехливої з диктаторських центрів інспірованої пропаґанди, українським людям треба єднатись на плятформі поступу, демократії, праці".

КОВТУНСЬКА ПРИНЦИПІЯЛІСТИКА.

Отож цілий світ стверджує, що заграничну політику ніхто не будує на якихось гарних засадах, чи на „демократії", тільки на користі для свого народу, а наші східньо-галицькі матолки далі товкмачать, що „Гітлер, Мусоліні і Сталін це одна рука й ідея" й що нам треба „еднатись на плятформі поступу, демократії, праці".

Цеж демократії були, що перші втягнули Совети в міжнародній політичний концерт і затягли їх у членство Ліґи Націй! Цеж демократії перші заключили з Советами союз і впродовж кількох літ у тім союзі оставались. Цеж демократ Чеймберлин і демократ Ляваль пробували затягнути фашистівську Італію до свого союзу. Це демократ Далядіє і той же сам Чеймберлин посилали недавно свої місії, щоб заключити мілітарний союз із Советами. Цеж демократичні краї обіцяли всіми силами обороняти фашистівську Польщу, гнобительку нашого народу. Це фашист Мусоліні, по договорі в Стрезі в 1934 році, післав військо на границю Австрії і загрозив фашистові Гітлерові негайною війною, колий той хотів захопити Австрію. Довгі роки нищив Гітлер Сталіна, Сталін японського мікада. Тепер Гітлер подав руку Сталінові, але викликав ворожнечу в мікада, в ґенерала Франка, а навіть, як тихцем говорять, у Мусолінія...

Наш східньо-галицький ковтун далі буде бавитись у заграничній політиці в принципіялістику й твердитиме, що треба „єднатись на плятформі демократії", й треба виступати послідовно проти комуністів і фашистів без огляду на це, що вони роблять і як поступають.

РОБІМ ТАК, ЯК МУДРІ РОБЛЯТЬ.

Здається, що вже нам усім найвищий час поступати так, як інші поступають: Як довго якась потуга сприяє нам, або може сприяти, треба використовувати її без огляду на це, якої вона масти. Фашист, нефашист, комуніст, некомуніст, демократ, недемократ, як довго якийсь нарід є ворогом нашого ворога, треба його використовувати для себе. Коли він спряжеться з нашим ворогом — нищити його. Коли якась фашистівська чи демократична держава піддержує наших ворогів, нищити її безоглядно.

Інтерес рішає в заграничній політиці, а не якісь ідеали. Це виразно стверджують усі розумні люди. Чомуж нам вести заграничну політику на якійсь ідеольоґічній плятформі?

Вдома зберігаймо принципіяльність та ідеольоґічну чистоту. В заграничній — будьмо безоглядні так, як інші.

КОРДЕЛ ГОЛ,

секретар стейту, себто голова кабінету президента Рузвелта, вернувся по своїх вакаціях до Вашинґтону й застав там важку ситуацію через европейську крізу.

Ріжниця.

— Ручні робітки є для всіх жінок тим самим, чим для мужчин є папіроски, —говорить емерит до своєї жінки.

— Можливо, — відповідає на це жінка, — з тією лише ріжницею, що коли нам упаде клубок на землю, то не випалить діри в дивані.

НОВА ПРОФЕСІЙНА СИЛА.

Павло Семенків, син свідомих українських громадян Петра й Антоніни Семенків з Болтімор, Мд., що походять із села Вишнівчик, повіт Підгайці, східня Галичина, покінчив вищу школу і тепер в університеті в Болтіморі дістав диплом правника. Він є членом У. Н. Союзу від першого року життя. Коли підріс, брав активну участь в українськім русі, зокрема союзовім і навіть був секретарем відділу 337 У. Н. С., ім. Івана Франка.

НА СТОРОЖІ АМЕРИКАНСЬКИХ СВОБІД

Написав: **Герберт Г. Ліман.**

(**Заввага:** Г. Г. Ліман уже був чотири рази вибраний ґубернатором стейту Ню Йорку. Він є широко відомий з того, що обстоює справедливі і поступові суспільні реформи. Його стаття це восьма з черги статтей про демократію, які пишуть для Чужомовного Інформаційного Бюра визначні роджені тут і за кордоном американці. За зміст статтей відповідають самі автори).

В останньому столітті думки про громадянську і релігійну свободу були загально приняті майже в усіх краях, що становили західню цивілізацію. Ці думки ввійшли в основу і нашої американської демократії. Тому традиційна політика Злучених Держав відбивала в собі все те, що було найкраще в усіх культурних краях.

Але в останніх часах у світі заклекотіло. Замісць розуму запанувала на світі сила. Мілітарні уряди безоглядно притоптали залізною пятою не лише своїх власних громадян, але й сусідні народи, які даремно вірили, що цивілізований світ до того не допустить. Наслідком цього міліони людей втратили особисту свободу, що була найвищим досягненням політичної фільософії в кожній культурній країні. Дійшло до того, що в багатьох краях на світі нині люди бояться не лише прилюдно висловлювати свою думку, але навіть не мають права хвалити Бога так, як їм диктує їх сумління; не можуть добровільно читати ґазет і слухати радія.

В Америці ми можемо ріжнитись думками, але кожний правдивий американець повинен старатися, щоб тут не дійшло до чогось подібного. Розвязуймо громадянські справи розумно, гуртом так, щоб диктатура не мала доступу. Хай це буде ціллю нашого життя.

Коли нині деякі народи стратять свою свободу і хвилево завертають у чорне, варварське середньовіччя, то ми повинні високо держати смолоскип свободи, щоби й вони могли його бачити.

Ще одно. Якщо демократія має існувати — то насамперед повинні зникнути ріжниці і ненависть у народі, бо ненависть родить ненависть, а нетерпимість родить нетерпимість. Гнет одної людини, або ґрупи людей, безумовно веде до гнету ще більше людей і ґруп. Де панує расова і релігійна ненависть, там приходить смерть і свободі. Расові і релігійні ріжниці довели в Европі до диктатури, бо там кожна ґрупа ділала на перекір другій. Такий жалюгідний стан був дуже підхожим ґрунтом для людей, що хотіли захопити в свої руки владу. І захопили.

В Америці цего не повинно бути. Льояльности ділити не можна. Вже Теодор Рузвелт сказав, що: „Половинкова заява вірности цьому краєві є безвартісна. Або людина стає повним американцем, або вона ним не є. Ми є споріднені кровю і походженням з багатьома народами Европи, але ми живемо відрубно і творимо цілкокм окрему націю".

Наша нація є щось більше ніж ґеографічна одиниця уряду. Вона складається з людей ріжних рас і релігій, яких лучить разом безмірна любов свободи. Свобода лягла в основу нашого краю і ми будемо її плекати і шанувати та передавати її з роду в рід. Бережім її, щоб було що передати наступному поколінню. Це дуже важна і серіозна справа, яку повинен узяти собі до серця кожний правдивий американець.

Не забуваймо, що люди воювали і вмирали за принципи громадянської і релігійної свободи. Завдяки цим жертвам, що впали за свободу, ми з неї користаємо. Покажім себе ґідними наслідниками й оборонцями громадських вольностей.

Якщо так рішимо, то комуністична, фашистівська чи націстична диктатура не зробить тут ніякого успіху. Особисті громадянські і релігійні вольності існуватимуть у такій самій формі, як існували від самого початку історії Злучених Держав. Не дозвольмо нікому нарушувати нашу свободу, бо це потягне за собою несправедливість і опресію. Опрокидуймо кожний крок, яким хтонебуть міг би нарушити ті засади свободи, на котрих стоїть американська нація

ФЛІС.

ХОЛОДНОКРОВНІСТЬ АНҐЛІЙЦЯ.

Анґлієць навіть стидається показати глибоке зворушення або заплакати. А коли говорить, то говорить спокійно, без запалу, без сильного підвищування та знижування голосу. І не розмахує руками, коли виголошує промову. А чому анґлійці так поводяться? Чи так виховані? Чи така їх уже вдача?

Багато валійців, шотляндців та ірляндців виростають серед чисто анґлійського окруження та вчаться в тих самих школах, що й анґлійці. Багато з них і не знають уже іншої мови як анґлійської. Та валійця, шотляндця або ірляндця легко пізнаєте по їх зворушливості, по їх замилуванні до жартів, по їх запальчивості та по їх охоті до співу. Значить, що анґлійці менш зворушливі як люди відмінного расового походження. Ірляндці, шотляндці та валійці з тієї самої під-раси, арійської, що й бретонці французькі та й самі французи. Належать вони до запальчивих кельтів. А анґлійці — то менш зворушливі, але більш практині ґермани.

Нераз українці хочуть понисатися перед чисто анґлійською публикою своїм співом. Співають з чуттям, зворушено. Але анґлійська критика дуже зворушливого співу не оцінить належно. Вона воліє зрівноважений, вирафінуваний та технічно вигладжений спів, який для українця виглядає дуже штучним. Та український спів дійсно відчує й оцінить ірляндець або валієць, бо й самі ірляндці та валійці зворушливі, мають милозвучну мову та добре співають. Таксамо й український зворушливий промовець великого враження на анґлійську публику не зробить. По такій промові анґлієць може запитати, на кого промовець так обурений та чому так кричить...

ЩО ПЕРЕМОГЛО НАПОЛЕОНА ПЕРШОГО?

Кажуть лікарі, що ліпше запитувати, що перемогло Наполеона Першого, як хто переміг його. Назверх виглядає, що у 1815 році, під Ватерльо, перемогли його анґлійці з німцями. Та чи так дійсно було? Наполеон Перший мав під собою таку армію, що коли би був уміло та рішучо нею повів під Ватерльо, то міг би був розбити спершу слабшу чисельно анґлійську армію, а опісля німецьку армію, що аж при кінці битви прийшла на поміч анґлійцям.

Ті записки, які осталися про Наполеона Бонапарта з дня битви його під Ватерльо, кажуть, що він був того дня дуже млявий та нерішучий. У всіх попередніх битвах Наполеон був рухливий, меткий та рішучий. А в часі битви під Ватерльо показався млявим і оспалим. Оце була головна причина, чому бій під Ватерльо випав не в його користь.

А млявим та оспалим був Наполеон під Ватерльо не тому, що добре не виспавсь, але тому, що ціле його тіло вже повільніше працювало, як попередніми роками. Кажуть лікарі, що з якоїсь причини залози в тілі Наполеона зменшили свою чинність уже і перед походом на Москву. І від того часу Наполеон почав товстіти та млявим і нерішучим ставати. Виходить, що Наполеона не перемогли ані анґлійці, ані німці, але зменшена чинність його залозів — його млявість та оспалість!

ДИПЛЬОМАТИ.

Сер Невіл Гендерсон, британський амбасадор у Берліні, важна особа у відносинах між Анґлією й Німеччиною. В. Молотов, советський премієр, важна особа для відносин між Росією й Німеччиною.

В РЕДАКЦІЇ.

До редакції одного мистецько-літературного журналу якийсь молодий чоловік прислав стирту віршів, з яких останній кінчився такою стрічкою:

„Та чому ти є живий?"

Редактор сів до стола й відписує цьому чоловікові:

— Дорогий пане! Ви ще живете тому, що не прийшли до редакції з вашими віршами особисто, лише прислали їх поштою...

НОГИ ЦЕ ПІДСТАВА НАШОГО ЗДОРОВЛЯ

Чим є для авта отоки, тим для людини ноги. Між ними тільки та основна ріжниця, що зужиті отоки можна виміняти й заступити новими, а хворих ніг не виміняєш, чисто і не полатаєш, і не надуєш повітрям.

Наполеон, цісар Франції, говорив часто, що найбільше битв він виграває — ногами своїх вояків. Нагальні марші, блискавично перекинені полки війська з місця на місце і знівечені так пляни противника — він завдячував головно витревалости ніг своїх вояків.

Римські легіони, користали з послуг особливих „фельчерів", що мали за завдання утримувати в чистові і здорові ноги римських вояків. Тож не дивниця, що вони перейшли пішки майже увесь, тоді знаний світ і всюди перемагали.

В часі світової війни французький маршал Фош підчас дефіляди війська з нагоди якогось французького національного свята сказав:

— Покажіть мені ноги одного з вояків.

На його бажання викликали першого вояка з ряду і приказали йому зняти черевики. Маршал із вдоволенням ствердив, що ноги піхотинця зразково чисті і здатні до довготривалого маршу.

Не знати, чи така інспекція чистоти ніг напр. в якійсь нашій школі чи деінде випала задовільно і не треба би нам соромитися своїх власних ніг!

Ноги невмиті, повідпарювані, вкриті нагнітками, часто смердючі потом і брудом, нехайні — свідчать про брак особистої культури і зрозуміння, що здоровля взагалі, зокрема ніг, це наш найбільший скарб. Брудні і занедбані ноги спричиняють ріжні недомагання, що впливають на нашу вдачу, на наш злий гумор і дразливість. Брудні і вонючі ноги наражують нас на ріжні неприємності, на сором, бо вже здалека чути, що ми неохайні. Люди сторонять від того, хто не утримує своїх ніг у чистоті. Особливо у школі, де діти сидять масово — піт ніг дуже прикрий. У гарячому часі, коли ноги під впливом тепла більше потяться, треба дбати ще більше за чистоту ніг.

Як берегти ноги?

Передовсім не треба носити надто тісної або надто короткої обуви, щоб не викривляти собі пальців. Не треба носити обуви з надто високими обцасами як це робить жіноцтво. Тягар людського тла опирається на підбиттю, т. зн. на великім пальці і на пяті. Коли ставимо ногу на землю, то стопа легко піддається і так запобігає великому стрясенню підчас ходу або бігу. Високі обцаси псують природню будову ноги. Чим вищий обцас, тим більший тягар перекидається на пальці і не можна як слід вокористати гнучкої стопи. Хто носить високі обцаси, мучиться при ходженні далеко скорше і не може скоро ходити.

Вигідні панчохи таксамо важні, як і вигідна обува. Треба вважати, щоб панчохи або скарпитки не були затісні або запліткі, бо тоді натискають пальці. Діри треба добре цирувати, бо недбале цирування від постійного витирання спричинює міхурці, нераз дуже болючі, що потім тріскають і можуть спричинити зараження крови.

Скількість поту, що його виділюють ноги, є четвертою частиною всього поту, виділюваного людським тілом, а бодай тричі на тиждень. Ноги треба мити теплою водою з милом, нагнітків не вільно витинати ножиком, бритвою чи жилеткою. Коли вони самі не сходять по теплій купелі, то треба їх мочити у воді з милом, або якоюсь рідиною, яку можна дістати в кожній аптиці. Коли ноги потяться надмірно, треба пересипати їх спеціяльним пудром до ніг або тальком.

Найліпшим ліком на виликування ніг від опарень і нагніток є вигідні ходаки або сандали, в яких можна ходити вже на весну аж до пізньої осени. Водночас цим гартуємо наш організм теж проти нежиту. Але коли носимо продувні сандали або ходимо літом босо, то треба мити ноги щоденно ввечір, а коли і треба то і частіше підчас дня. Літом осідає на ногах більше пороху й бруду, тимто в тім часі треба подвоїти нашу чистоту ніг.

Вода нічого не коштує, мило дуже мало, треба тільки зрозуміння й доброї волі, а наші ноги будуть усе чисті і не будемо затроювати довкруги себе повітря неприємним потом з ніг.

Іч.

„ЗАМОРОЖЕНИЙ СОН".

Лікарі пробують виліковувати Джека Лума зо Спринґфілду, Ілінойс, недужого на страшну недугу пістряка, при помочі обкладання його ледом 5 днів. Пробують цього лікування тому, що деякі лікарі є того погляду, що заморожування здержує ріст таких чужих тіл, як пістряк.

КРАСА МОВИ УКРАЇНСЬКОЇ Й АНГЛІЙСЬКОЇ.

Англійська мова дуже складна. Сама основа її німецька. Та поверх тієї основи є грубе наверствування слів з французької, латинської та грецької мови. Як бачимо, то англійська мова дуже сороката. Та має вона і свою красу. Англійська мова звучить дуже гарно, ядерно, ясно та сочисто в англійському перекладі біблії. То дійсна мова англійця, зложена тільки з слів з німецького походження. А коли вчений англієць вживає мови з дуже великою домішкою слів французького та латинського походження, то та мова звучить штучно та бракує їй ясности.

Та й українська мова звучить тоді найгарніше, як хтось вживає тільки чисто українських слів, без домішки слів, які налетіли в нашу мову з мов сусідніх: московської, польської, румунської, татарської та старо-болгарської. Та в українській мові, в порівнянні з англійською, слів чужого походження розмірно мало. От тому українцеві не потрібно так часто заглядати до словника, як англійцеві. Більшість слів в англійській книжній мові — то зовсім чужі й незровумілі слова, і англієць мусить учитися, що вони значать, із словника.

Та головна ріжниця між мовами англійською і українською в тому, що англійська мова багата на самі назви для речей, а українська мова багата словами, що не тільки є назвою для чогось, але й поясненням, яку вартість та значіння мають названі речі. От слова „бродер" і „брат" — то тільки голі назви. Але коли українець скаже „братік", то не тільки говорить він про брата, але вже самим одним словом каже, що той брат любий йому. А коли скаже „соловейко", то ще й гарну місячну ніч веснаяну пригадує собі.

В бюрі.

— Пане директоре, вибачте, але я вже два місяці не отримую платні.

— Вибачаю.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГУДСОН, Н. Й. Спеціяльні збори Бр. св. Йосафата, від. 273., в важній справі відбудуться в четвер, 31. серпня, в годині 7. ввечір, в галі парохіяльній, як звичайно. — Михайло Лібрук, предс.; Ілько Лисогір, кас.; Павло Маряк, секр.

В суді.

В окружнім суді відбувається сензаційний процес. При входових дверях на салю розправ зовсім задержав якусь молоду жінку у фантазійному капелюсі з перами.

— Нема вже місця, прошу пані.

— Може знайдеться ще хочби кусок вільного місця на лаві обвинучених?

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ (86)

Новий місяць піднявся над горами й освічував шлях Тарзанові. Звірячі голоси рознолись голосніше і відгомоном котились по поляні. Тарзан підходив саме до просмику, що спроваджував на так званих „полянів воїнів". Та тепер він занюхав запах львів. Це було певне, що катнейські льви були на його слідах.

Цивілізований чоловік, що виріс у місті, ніколи був би не порахував львів по їх голосах. Але Тарзан це вмів. Бо голос кожного льва трохи ріжниться, так, як голос людей. Тарзан знав, що пять львів знаходяться в поближі і в них є зовсім не мирні наміри. Це були сердиті, голодні льви.

Він приспішив ходу. Бо навіть Тарзан не міг припускати, що дасть собі раду з пятьма лютими львами. Він біг через поляну так скоро, як лише міг. Його груди при тім глибоко, але рівно віддихали. Також рівно билося серце. Тарзан був знаменитим бігуном. Він знав, як вдержати ритміку в бігу, а водночас не перемучитись.

Та льви бігли також скоро. Їх гарчіння ставало все голосніше. Вони занюхали його і мабуть зачули стукіт ніг. Почалися перегони з львами. Пів милі від нього знаходився лісок. Тарзан менше-більше був певний, що цього ліска він досягне і так урятується. Та сталося щось таке, чого він не передбачав.